

Accepted Manuscript

Accepted Manuscript (Uncorrected Proof)

Title: Model of Development Presentation of Sport Psychology in Iranian Professional Sport

Authors: S. hashemipoor¹, Z. Fallah^{*2}, T. Bahlekeh³

1. Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran
2. Associate Professor of Physical Education Department, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran
3. Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran

***Corresponding:** Zynalabedin Fallah ' Associate Professor of Physical Education Department, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran

zy.fallah@gmail.com

To appear in: Sport Psychology Studies

Receive Date: 19 March 2020

Revise Date: 19 July 2020

Accept Date: 11 August 2020

First Publish Date: 03 December 2022

This is a “Just Accepted” manuscript, which has been examined by the peer-review process and has been accepted for publication. A “Just Accepted” manuscript is published online shortly after its acceptance, which is prior to technical editing and formatting and author proofing. Journal of Sport Psychology Studies provides “Just Accepted” as an optional service which allows authors to make their results available to the research community as soon as possible after acceptance. After a manuscript has been technically edited and formatted, it will be removed from the “Just Accepted” Website and published as a published article. Please note that technical editing may introduce minor changes to the manuscript text and/or graphics which may affect the content, and all legal disclaimers that apply to the journal pertain.

Please cite this article as:

Hashempoor, S., Fallah, Z., Bahlekeh, T. Model of Development Presentation of Sport Psychology in Iranian Professional Sport. Sport Psychology Studies, 2022; (): -. doi: 10.22089/spsyj.2020.8629.1933

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

عنوان: ارائه مدل توسعه روانشناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران

نویسندگان: شبنم هاشم پور^۱، زین العابدین فلاح^{۲*}، طاهر بهلکه^۳

۱. گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران
۲. دانشیار گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران
۳. گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

*نویسنده مسئول: زین العابدین فلاح، دانشیار گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.
ایمیل: zy.fallah@gmail.com

نشریه: مطالعات روان‌شناسی ورزشی

تاریخ دریافت: ۲۹ اسفند ۱۳۹۸

تاریخ بازنگری: ۲۹ تیر ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۲۱ مرداد ۱۳۹۹

تاریخ اولین انتشار: ۱۲ آذر ۱۴۰۱

این نسخه «پذیرفته شده پیش از انتشار» مقاله است که پس از طی فرآیند داوری، برای چاپ، قابل پذیرش تشخیص داده شده است. این نسخه در مدت کوتاهی پس از اعلام پذیرش به صورت آنلاین و قبل از فرآیند ویراستاری منتشر می‌شود. نشریه مطالعات روان‌شناسی ورزشی گزینه «پذیرفته شده پیش از انتشار» را به عنوان خدمتی به نویسندگان ارائه می‌دهد تا نتایج آنها در سریع‌ترین زمان ممکن پس از پذیرش برای جامعه علمی در دسترس باشد. پس از آنکه مقاله‌ای فرآیند آماده سازی و انتشار نهایی را طی می‌کند، از نسخه «پذیرفته شده پیش از انتشار» خارج و در یک شماره مشخص در وبسایت نشریه منتشر می‌شود. شایان ذکر است صفحه آرای و ویراستاری فنی باعث ایجاد تغییرات صوری در متن مقاله می‌شود که ممکن است بر محتوای آن تاثیر بگذارد و این امر از حیطة مسئولیت دفتر نشریه خارج است.

لطفا این گونه استناد شود:

Hashempoor, S., Fallah, Z., Bahlekeh, T. Model of Development Presentation of Sport Psychology in Iranian Professional Sport. Sport Psychology Studies, 2022; (): -. doi: 10.22089/spsyj.2020.8629.1933

Abstract

The purpose of this study was to develop a model for the development of sport psychology in Iranian professional sport. The research method was mixed. The statistical population of the study consisted of experts with knowledge of the subject. Data gathering tools were interviews and questionnaires. The results showed that causal factors had a significant effect on the main phenomenon. The results also showed that the main effect was on strategies as well as the underlying conditions and had a significant effect on plans of action. The results of the present study also indicated that strategies have a significant impact on outcomes. The results of the research fit indices showed that the research model had a good fit. Therefore, in the path of development of sport psychology in professional sport in Iran, implementing the identified strategies in a proper manner is of the utmost importance.

Keywords: Sport Psychology , Development , professional sport

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارائه الگو توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران طراحی و اجرا شد. روش پژوهش حاضر از نوع آمیخته بود. جامعه آماری تحقیق، خبرگان آگاه به موضوع پژوهش بودند و ابزارهای گردآوری اطلاعات، مصاحبه و پرسشنامه بود. نتایج نشان داد که عوامل علی بر پدیده اصلی تأثیر معناداری داشت؛ پدیده اصلی بر راهبردها و شرایط زمینه‌ای بر راهبردها تأثیر معناداری داشت و همچنین راهبردها بر پیامدها تأثیر معناداری داشت. نتایج مربوط به شاخص‌های برازش پژوهش نشان داد که الگوی پژوهش از برازش مناسبی برخوردار بود؛ بنابراین در مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران نیاز است راهبردهای شناسایی شده به صورت مناسبی اجرایی شود.

واژگان کلیدی: روان‌شناسی ورزشی، توسعه، ورزش حرفه‌ای.

مقدمه

روان‌شناسی ورزشی، دانشی میان‌رشته‌ای است که به بررسی هم‌زمان چگونگی تأثیر عوامل روان‌شناختی بر عملکرد آدمی و همچنین چگونگی تأثیر تمرین‌های ورزشی بر ذهن و عوامل روان‌شناختی می‌پردازد. روان‌شناسی ورزشی به بررسی ویژگی‌های افراد و رفتار آن‌ها در فعالیتهای ورزشی می‌پردازد و با آموزش مهارت‌هایی مانند تصویرسازی ذهنی، مدیریت انرژی، کاهش اضطراب و استرس رقابتی، نظم‌بخشیدن به هدف‌ها و افزایش خودباوری برای رسیدن به هدف، به افزایش بازدهی جسمی و موفقیت ورزشی افراد کمک می‌کند (انفرادی و پورسلطان زرنیدی، ۲۰۱۷). روشن است که روان‌شناسی ورزشی عنصر اصلی در رقابت‌های ورزشی است. اغلب نبود آمادگی روانی، ورزشکاران نخبه را از عملکرد عالی در تمرین و مسابقات بازمی‌دارد، نه اشتباهات و نداشتن آمادگی جسمانی. در واقع، ورزشکاران به چیزی فراتر از تمرین‌های فشرده جسمانی و تلاش‌های مستمر نیاز دارند و آن بهزیستی روانی است (هورن^۳، ۲۰۰۸).

تعاریف گوناگونی درباره موضوع و کاربرد روان‌شناسی ورزشی وجود دارد. به صورت کلی، روان‌شناسی ورزشی مجموعه‌ای از مفاهیم شامل آموزش مهارت‌های ذهنی، کمک به بهبود عملکرد، هدف‌گذاری، سرسختی برای رسیدن به هدف، ملاحظات روان‌شناختی در صدمات ورزشی و توان‌بخشی، مشاوره با ورزشکاران، ارزیابی استعدادها، پیگیری تمرینات، خودباوری برای موفقیت، ورزش جوانان و خودتنظیمی هیجانی را در بر می‌گیرد. روان‌شناسان ورزش در جست‌وجوی شناسایی کودکان و ورزشکاران نخبه و مستعد هستند و به ورزشکاران معلول جسمی و روانی، نخبگان و ورزشکاران عادی کمک می‌کنند تا در فعالیتهای ورزشی به اوج عملکرد و رضایت شخصی دست پیدا کنند (باغبانی و جعفری، ۲۰۱۶). اهمیت روان‌شناسی ورزشی سبب شده است تا امروزه پژوهش‌های عمده‌ای در حوزه روان‌شناسی انجام شود. از طرفی تلاش‌های گسترده‌ای در سطح

دنیاى امروز با چالش‌های جهانی روبه‌رو است. این چالش‌ها تنها به مسائل فیزیکی مانند آلودگی یا گرم‌شدن هوا و گازهای گلخانه‌ای منحصر نیست؛ بلکه پدیده‌های انسانی مانند ناامنی، جنگ، افراط‌گرایی مذهبی، خشونت و جست‌وجو برای هویت و معنای زندگی را نیز در بر می‌گیرد. حل این معضلات و یافتن تبیین‌ها و راه‌حل‌های درست، نیازمند ایجاد ارتباط‌های میان‌رشته‌ای و برقراری فرهنگ گفت‌وگوی مؤثر است. رشته‌های مختلف علوم انسانی بیش از هر زمان دیگر نیازمند ارتباط‌های نزدیک‌تر با یکدیگرند. روان‌شناسی در این زمانه می‌تواند در نقش یک رشته انعطاف‌پذیر به‌عنوان چارچوبی وحدت‌بخش، رشته‌های مختلف علوم انسانی را برای رفع این مشکلات و تأمین نیازهای جامعه با یکدیگر متحد کند. با وجود ظرفیت مناسب روان‌شناسی به‌عنوان رشته‌ای که توسعه‌دهنده مطالعات بین‌رشته‌ای است، در ایران بیشتر به کاربردهای درمانی این رشته توجه شده است (باغبانی و جعفری، ۲۰۱۶). این امر ناشی از اهمیت این حوزه در بهبود رفتارهای ورزشکاران در محیط‌های ورزشی است (مظفری‌زاده و همکاران، ۲۰۱۹) و سبب شده است تا ارتقای برخی حیطه‌ها از جمله روان‌شناسی در سطوح مختلف جامعه درک شود. روان‌شناسی به‌عنوان یکی از کاربردی‌ترین رشته‌های و حوزه‌های موجود در میان علوم، نقش مهم و اساسی در حل معضلات ذهنی و رفتاری و در برخی اوقات معضلات جسمانی دارد (سوانن^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). بدون شک، توسعه وضعیت ذهنی و رفتاری افراد می‌تواند بر جنبه‌های مختلف تأثیرات مثبت داشته باشد؛ از این رو این امر سبب شده است تا امروزه توسعه روان‌شناسی به‌عنوان یک مسئله مهم و کلیدی درک شود. در میان شاخه‌های روان‌شناسی، روان‌شناسی ورزشی به‌عنوان یکی از رشته‌های نسبتاً جدید است (مسترز^۲ و همکاران، ۲۰۱۹).

¹. Swann

². Masters

³. Horn

خدمات روان‌شناسی ورزشی استفاده نکردند؛ این در حالی است که بیش از نیمی از آنها به استفاده از خدمات روان‌شناس ورزشی در آینده فکر می‌کردند و تمایل داشتند از این خدمات استفاده کنند (به نقل از قاضی عسگر و همکاران، ۲۰۱۸).

پژوهش‌ها نشان می‌دهند آگاهی از موانع و چالش‌های کار با ورزشکاران و تیم‌های ورزشی، ما را در کاربردی‌تر شدن علم روان‌شناسی ورزشی و همچنین به‌کارگیری هرچه بیشتر دانش‌آموختگان و متخصصان این رشته یاری می‌رساند. پژوهش‌های متعددی در خارج از کشور، درک منفی ورزشکاران و مربیان از روان‌شناسی ورزشی را از اساسی‌ترین موانع استفاده از خدمات روان‌شناسی ورزشی دانسته‌اند. علاوه بر این، مطالعات دیگری نشان دادند، فقدان دانش و تجربه ورزشی روان‌شناس و همچنین توانایی کم روان‌شناسان برای برقراری ارتباط مؤثر با ورزشکاران و کادر تیم، تأثیر بسزایی بر استفاده ورزشکاران و مربیان از خدمات روان‌شناسی ورزشی می‌گذارد. محدودیت‌های اجرایی همچون مشکلات مالی تیم‌ها برای استخدام روان‌شناس ورزشی و محدودیت زمانی ورزشکاران برای استفاده از خدمات آنها نیز از دیگر موانع مهم به شمار می‌آید.

عزیزی و همکاران (۲۰۱۷) پس از بررسی‌های خود پی بردند که مطالعه رفتار آدمی در محیط‌های ورزشی، یکی از وجوه بااهمیت درباره شرکت در مسابقات بین‌المللی است که تاکنون در کشور ما کمتر مدنظر مسئولان و دست‌اندرکاران تیم‌های ملی بوده است. چون موفقیت در مسابقات بین‌المللی تنها نتیجه فعالیت و کارایی جسمانی نیست، بیشتر کشورهای صاحب‌نام در ورزش در موقعیت‌های حساس ورزشی از یافته‌های روان‌شناسی سود می‌برند. دامرودی (۲۰۱۶) اشاره کرد که روان‌شناسی ورزشی به ارائه مناسب‌ترین روش‌های آموزش و آماده‌سازی ورزشکاران و مربیان و کنترل مختلف روان‌شناختی آنها می‌پردازد؛ در نتیجه هم باعث افزایش کارایی ورزشی و هم بهبود وضعیت روانی-اجتماعی فرد می‌شود.

جهان به‌منظور توسعه روان‌شناسی ورزشی در ابعاد مختلف ورزشی شود.

اسمیت^۱ (۱۹۸۹) در نظریه خود بیان کرد که گسترش مسئولیت‌پذیری سبب شده است تا توسعه روان‌شناسی به‌عنوان یک مسئولیت اجتماعی در ورزش درک شود. اون و لی^۲ (۱۹۸۷) ذکر کردند که کارکردهای روان‌شناسی در ورزش حرفه‌ای موجب شده است تا نیاز به کاربردی‌کردن آن در ورزش درک شود. مک‌گانن و اسمیت^۳ (۲۰۱۵) دریافتند که روان‌شناسی ورزشی به‌عنوان فعالیتی مناسب می‌تواند مسیر توسعه و عملکرد ورزشی را تسهیل کند. تود^۴ و همکاران (۲۰۱۷) نیز اشاره کردند که توسعه روان‌شناسی ورزشی و همه‌گیر شدن آن در ورزش، نیازمند برخورداری از مطالعات جامع‌تری در این زمینه است. والمن^۵ (۲۰۱۹) پی برد که سازمان‌های ورزشی با به‌کارگیری روان‌شناسی ورزشی نقش مهمی در توسعه علم روان‌شناسی در ابعاد مختلف ورزشی دارند. وی پیشنهاد کرد که سازمان‌های ورزشی تلاش‌های جدی برای توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش انجام دهند. اسپینکی^۶ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود که با هدف بررسی جایگاه جامعه بین‌المللی روان‌شناسی ورزشی انجام دادند، پی بردند که استفاده از علم روان‌شناسی ورزشی می‌تواند مسیر ارتقای عملکرد و پیشرفت ورزشکاران را به‌صورت علمی‌تری دنبال کند. آنان بیان کردند که در آینده‌ای نزدیک روان‌شناسی ورزشی به‌عنوان جزء جدایی‌ناپذیر ورزش، یکی از نیازهای اولیه ورزش خواهد بود.

قاضی عسگر و همکاران (۲۰۱۸) با بررسی وضعیت ۳۶۵ تن از ورزشکاران زن و مرد نخبه کشورمان برای استفاده از خدمات روان‌شناسی ورزشی در سال ۱۳۹۰ مشخص کردند، حدود ۶۵ درصد از مردان و ۹۴ درصد از زنان ورزشکار از

1. Smith

2. Owen & Lee

3. McGannon & Smith

4. Tod

5. Wylleman

6. Schinke

قرار نداشته باشد. از طرفی باشگاه‌ها و مدیران برای بهره‌گیری و توسعه روان‌شناسی ورزشی به‌صورت کاربردی در سطوح مختلف ورزش، دغدغه جدی ندارند که این مسئله سبب شده است تا امروزه خلأ جدی در زمینه بهره‌گیری از روان‌شناسی ورزشی در ابعاد مختلف ورزشی کشور درک شود. امروزه ورزش حرفه‌ای به‌عنوان یک فعالیت رقابتی شدید، به محور توجه افراد و گروه‌های بسیاری تبدیل شده است. تمامی ورزشکاران و باشگاه‌های حاضر در ورزش حرفه‌ای به‌دنبال کسب موفقیت‌ها در عرصه رقابت هستند و در جهت دستیابی به این موفقیت همواره تلاش کرده‌اند؛ به‌صورتی‌که امروزه ورزش حرفه‌ای از تمامی ظرفیت‌های بشری و پیشرفت‌های موجود در جهت افزایش توان و عملکرد برای کسب موفقیت استفاده کرده است. یکی از ظرفیت‌های مهم ورزش حرفه‌ای، روان‌شناسی ورزشی است. استفاده از ظرفیت‌های روان‌شناسی ورزشی می‌تواند ضمن بهبود ثبات رفتاری و ذهنی ورزشکاران و همچنین تقویت جنبه‌های روانی آنان، سبب گسترش عملکرد ورزشی در حوزه ورزش حرفه‌ای شود. از طرفی ارتقای سطح بهره‌گیری از روان‌شناسی ورزشی می‌تواند در حوزه ورزش حرفه‌ای به ایجاد مزیت رقابتی به‌منظور کسب موفقیت‌های بیشتر منجر شود.

انجام پژوهش حاضر می‌تواند خلأ پژوهشی در این موضوع را رفع کند و سبب گسترش بهره‌گیری از روان‌شناسی ورزشی در حوزه ورزش حرفه‌ای شود؛ به‌عبارتی، ظرفیت‌های روان‌شناسی ورزشی می‌تواند به کسب موفقیت‌های ورزشی در عرصه ورزش حرفه‌ای منجر شود؛ بنابراین پژوهش حاضر به‌واسطه گسترش شواهد علمی در جهت توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران سبب می‌شود تا الگوی بومی در مسیر بهبود و گسترش روان‌شناسی ورزشی ارائه شود؛ بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی توسعه روان‌شناسی ورزشی در سطوح مختلف ورزش ایران، سعی در پاسخ به این سؤال دارد که الگوی توسعه روان‌شناسی ورزشی در سطوح مختلف ورزش ایران به چه صورت است؟

هاتر^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود که با عنوان «پیشرفت حرفه‌ای در روان‌شناسی ورزشی: ارتباط تجربیات یادگیری با نتایج یادگیری» انجام دادند، پی بردند که روان‌شناسی ورزشی با بهبود تمرکز ذهنی و روانی ورزشکاران سبب می‌شود تا فرایند یادگیری در میان آنان به‌صورت مناسب‌تری انجام شود. این امر موجب می‌شود تا کارکردهای روان‌شناسی ورزشی به‌عنوان یک علم کاربردی بیش‌ازپیش درک شود. برای توسعه روان‌شناسی ورزشی به فعالیت‌های گسترده و منظمی نیاز است که به‌علت جدیدبودن این امر، هنوز در اوایل مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی هستیم (تود، ۲۰۰۷). توجه به روان‌شناسی ورزشی می‌تواند آثار مثبت ورزشی و رفتاری را به ارمغان آورد (ویلانون و مارتین^۲، ۲۰۲۰). استفاده از فواید روان‌شناسی ورزشی در کشورهای پیشرفته به‌واسطه متخصصانی انجام می‌گیرد که در این حوزه مطالعات و تجربیات بسیار داشته باشند؛ به‌عبارتی، روان‌شناسی ورزشی در جهت توسعه باید همواره در کاربردی‌کردن دانش خود سعی داشته باشد (ویلمن^۳، ۲۰۱۹).

بدون‌شک، توسعه روان‌شناسی ورزشی فواید بسیار مهمی دارد؛ این در حالی است که با بررسی‌های اولیه و مشاهدات سطحی می‌توان مشخص کرد که روان‌شناسی ورزشی در کشور ایران کمتر توسعه‌یافته است. رحمانی و همکاران (۲۰۲۰) اشاره کردند که میانگین مهارت‌های روانی تمرکز، تمرکز مجدد، کنترل ترس، واکنش به استرس و اعتمادبه‌نفس ورزشکاران تیم ملی ایران در بازی‌های آسیایی در سال ۲۰۰۸ از سال ۲۰۰۶ کمتر بوده است. این مسئله می‌تواند ناشی از خلأ پژوهشی در این زمینه باشد که مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی در ابعاد مختلف ورزشی مشخص نیست. کروپلی^۴ و همکاران (۲۰۲۰) مشخص کردند، ناکارآمدبودن سیستم پژوهشی در زمینه روان‌شناسی ورزشی سبب شده است تا این رشته به‌صورت کاربردی در مسیر توسعه

1. Hutter

2. Villalon & Martin

3. Wylleman

4. Cropley

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع آمیخته (کیفی-کمی) بود. به علت اینکه در پژوهش حاضر، روش کیفی بر روش کمی اولویت داشت، روش پژوهش از نوع روش آمیخته اکتشافی بود. روش گردآوری اطلاعات به صورت میدانی بود. برای انجام بخش کیفی، ابتدا مصاحبه‌های پژوهش انجام شد. سپس با کدگذاری باز کدهای اولیه استخراج شد که ۱۰۷ کد اولیه بود. با توجه به تکراری بودن برخی کدها، در نهایت در مرحله کدگذاری محوری تعداد کدها به ۵۴ کد نهایی کاهش یافت. در این مرحله کدهای نهایی‌سازی شده، در هر عامل خود تقسیم‌بندی شدند. در نهایت، کدگذاری انتخابی انجام شد و روابط میان متغیرهای الگو مشخص شد. در پایان کدگذاری، الگوی پارادایمی پژوهش شکل گرفت.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی، خبرگان آگاه به موضوع پژوهش بودند که برحسب انتخاب هدمند ۱۲ نفر از این افراد به عنوان نمونه پژوهش مشخص شدند. این افراد با توجه به معیارهایی شامل تحصیلات عالی و مرتبط به حوزه پژوهش، تجربه عملی زیاد در ورزش مرتبط با روان‌شناسی ورزشی و سوابق پژوهشی و علمی انتخاب شدند. این افراد کسانی بودند که در حوزه روان‌شناسی ورزشی یا علم و تحصیلات مرتبط داشتند یا از تجربه کافی درباره مسائل علمی و تجربی این رشته برخوردار بودند. در بخش کمی نیز جامعه آماری پژوهش، متخصصان حوزه روان‌شناسی ورزشی، دانشجویان مقاطع مختلف این رشته تحصیلی و افراد مطلع و آگاه به این حوزه به تعداد ۲۲۰ نفر بودند. برحسب انتخاب در دسترس و براساس جدول مورگان، ۱۳۶ نفر به عنوان نمونه پژوهش مشخص شدند. پس از پخش و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌های پژوهش، ۱۲۱ پرسش‌نامه جمع‌آوری و تحلیل شد.

ابزار و شیوه‌های گردآوری داده‌ها

ابزار گردآوری پژوهش حاضر در بخش کیفی، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود. همچنین با توجه به مصاحبه‌های انجام‌شده، مؤلفه‌های مدنظر شناسایی شد که این عوامل به عنوان ابزار گردآوری پژوهش در بخش کمی استفاده شد. این پرسشنامه به دو بخش کلی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و ۵۴ سؤال آن که به صورت طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) بود، تقسیم شد. این سؤالات عوامل علی (۱۲ سؤال)، عوامل مداخله‌گر (۹ سؤال)، عوامل زمینه‌ای (۱۱ سؤال)، پیامدها (۱۰ سؤال)، پدیده اصلی (۴ سؤال) و راهبردها (۸ سؤال) را سنجیدند. پایایی این پرسش‌نامه با استفاده از محاسبه آلفای - کرونباخ در تمامی مؤلفه‌ها و همچنین پرسش‌نامه کلی تأیید شد. میزان پایایی کلی این پرسش‌نامه ۰/۸۴ مشخص شد. پایایی الگوی اندازه‌گیری به وسیله ضرایب بارهای عاملی و پایایی ترکیبی ارزیابی شد که اطلاعات مربوط به آن در بخش یافته‌های پژوهش ارائه شد. روایی محتوایی این پرسش‌نامه با استفاده از نظرات ده تن از اساتید دانشگاهی بررسی شد. میزان پایایی پرسش‌نامه نیز ۰/۸۷ مشخص شد.

روش پردازش داده‌ها

روش آماری استفاده‌شده در پژوهش حاضر، روش معادلات ساختاری بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از نرم‌افزارهای اسپ‌اس‌اس^۱ و پی‌ال‌اس^۲ استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج پژوهش نشان داد، مردان ۷۴ درصد از نمونه‌های پژوهش و زنان ۲۶ درصد از نمونه‌های پژوهش را تشکیل دادند. ۴۷/۲ درصد از نمونه‌های پژوهش دارای مدرک دکتری و ۵۲/۸ درصد دارای مدرک کارشناسی‌ارشد و کمتر بودند. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان داد، توزیع داده‌های پژوهش غیرطبیعی بود. از طرفی با توجه به حجم نمونه پژوهش و

1. SPSS

2. PLS

های مستخرج از مصاحبه‌ها مشخص شد. در مرحله کدگذاری باز، ۵۴ کد اولیه شناسایی شد که این کدها در کدگذاری محوری در مؤلفه‌های مختلفی تقسیم‌بندی شد. در نهایت در فرایند کدگذاری انتخابی روابط میان متغیرهای پژوهش مشخص شد. در شکل شماره یک، الگوی پارادایمی که خروجی بخش کیفی است، به نمایش گذاشته است.

غیرطبیعی بودن توزیع داده‌ها مشخص شد که برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای واریانس‌محور و نرم‌افزار پیل‌اس‌اس‌اس استفاده شود.

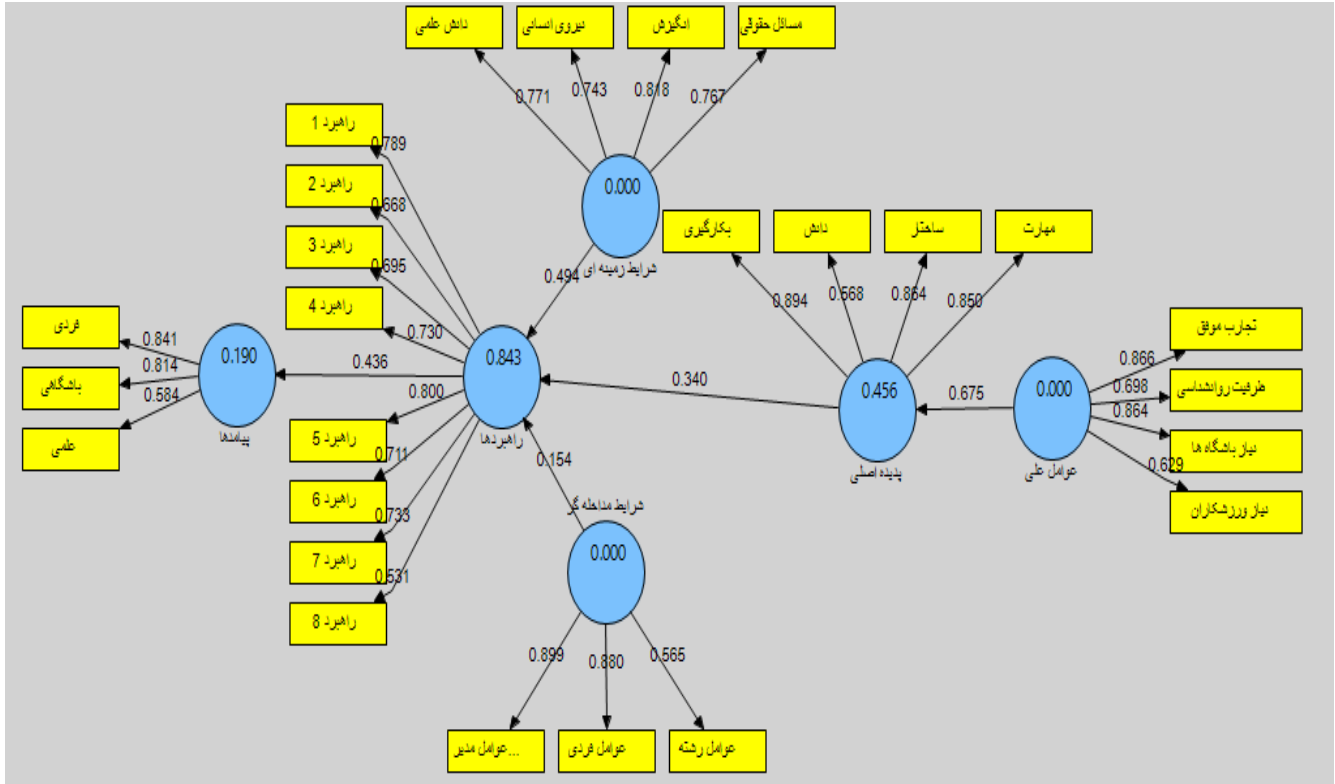
به‌منظور شناسایی مؤلفه‌ها و ابعاد الگوی توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران از بررسی نظرات خبرگان در قالب روش کیفی استفاده شد. پس از انجام کدگذاری‌ها، ویژگی-

شکل ۱- الگوی مفهومی پژوهش (خروجی بخش کیفی) (The conceptual model of the research (output of the qualitative section))

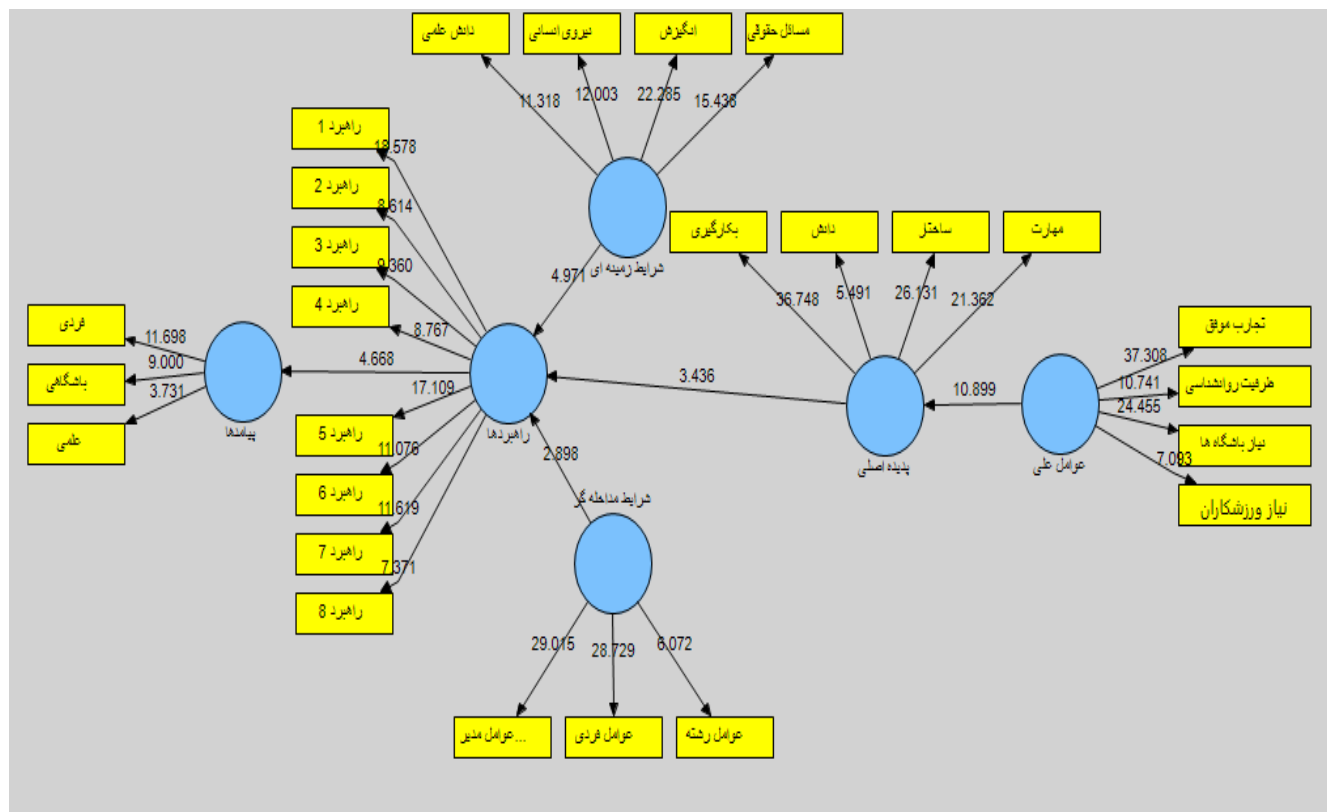
عمومی و رفتارهای واقعی به‌عنوان عوامل مؤثر بر توسعه تعهد اخلاقی به نسل آینده در میان ورزشکاران حرفه‌ای مشخص شد. به‌منظور بررسی این عوامل از روش معادلات ساختاری استفاده شد. شکل‌های شماره یک و شماره دو، نتایج الگوی بررسی عوامل مؤثر بر توسعه تعهد اخلاقی به نسل آینده در میان ورزشکاران حرفه‌ای را نشان می‌دهند.

نتایج کیفی پژوهش حاضر نشان داد، عوامل علی شامل ۱۲ زیرمؤلفه بود که به چهار دسته عوامل مربوط به نیازهای ورزشی ورزشکاران، ظرفیت‌های روان‌شناسی ورزشی، تجارب موفق بین‌المللی و نیازهای تیم‌ها و باشگاه‌های ورزشی دسته‌بندی شدند. شرایط فرهنگی و روانی، پرورش مهارت‌ها، دانش عمومی، اعتقاد واقعی، وجود انگیزش، پاسخگویی، جلب مشارکت‌های

شکل ۲- الگوی پژوهش در حالت بار عاملی (The research model in factor load mode)

انتشار

شکل ۳- الگوی پژوهش در حالت تی (Research model in T mode)

(Summary of the research model)

تأثیر (Effect)	مقدار T تی (value)	مؤلفه‌ها (Component)
0.675	10.89	تأثیر عوامل علی بر پدیده اصلی (The effect of causal factors on the main phenomenon)
0.340	3.346	تأثیر پدیده اصلی بر راهبردها (The effect of the main phenomenon on strategies)
0.494	4.971	تأثیر شرایط زمینه‌ای بر راهبردها (The effect of contextual conditions on strategies)

تأثیر (Effect)	مقدار Tنی (value)	مؤلفه‌ها (Component)
0.154	2.898	تأثیر شرایط مداخله‌گر بر راهبردها (The effect of intervening conditions on strategies)
0.436	4.668	تأثیر راهبردها بر پیامدها (The effect of strategies on outcomes)

روان‌شناسی ورزشی و کارکردهای آن در ارکان مختلف ورزش حرفه‌ای از جمله ورزشکاران و تیم‌های ورزشی سبب شده است تا ضرورت توسعه روان‌شناسی ورزشی بیش‌ازپیش درک شود.

پژوهش حاضر مشخص کرد که برای عملیاتی‌کردن راهبردهای توسعه روان‌شناسی، به توجه به برخی شرایط زمینه‌ای از جمله دانش علمی در این حوزه، انگیزش، منابع انسانی خیره و مسائل قانونی نیاز است؛ به‌عبارتی، شرایط زمینه‌ای به‌واسطه ایجاد بستر اولیه در جهت توسعه روان‌شناسی ورزشی سبب می‌شود تا مسیر عملیاتی‌کردن راهبردهای توسعه روان‌شناسی ورزشی هموار شود. فوگوسا^{۱۸} و همکاران (۲۰۱۹) دریافتند که برای توسعه روان‌شناسی ورزشی به نیروی انسانی خیره و ماهر در این حوزه نیاز ضروری وجود دارد. کروپلی^{۱۹} و همکاران (۲۰۲۰) ذکر کردند که حمایت‌های قانونی از توسعه روان‌شناسی ورزشی سبب می‌شود توسعه روان‌شناسی ورزشی ارتقا یابد. به نظر می‌رسد، ظرفیت‌های شرایط زمینه‌ای در جهت هموارکردن مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی موجب شده است تا این شرایط نقش کلیدی در توسعه روان‌شناسی ورزشی داشته باشد. حمایت‌های قانونی از روان‌شناسی ورزشی سبب می‌شود تا فرایند کاربردی‌سازی این رشته تحصیلی بهبود یابد (کروپلی و همکاران، ۲۰۲۰). از طرفی در جهت کاربردی‌سازی یک رشته تحصیلی و توسعه آن در سطح جامعه، نیاز است حمایت‌های قانونی شود (پورنقی و حجازی، ۲۰۱۹)؛ بر این اساس، می‌توان اعلام کرد که نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های کروپلی و همکاران (۲۰۲) و پورنقی و حجازی (۲۰۱۹) همخوان است. توسعه حمایت‌های قانونی به‌واسطه ایجاد قوانین حمایتی سبب می‌شود تا از مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی به‌صورت قانونی حمایت شود. از طرفی وجود منابع انسانی خیره به‌واسطه بهبود عملکرد

مطابق با نتایج الگوی پژوهش مشخص شد که عوامل علی بر پدیده اصلی تأثیر معناداری به میزان ۰/۶۷۵ دارد. پدیده اصلی بر راهبردها تأثیری به میزان ۰/۳۴۰ و همچنین شرایط زمینه‌ای بر راهبردها تأثیری به میزان ۰/۴۹۴ دارد. شرایط مداخله‌گر تأثیری به میزان ۰/۱۵۴ بر راهبردها دارد و راهبردها بر پیامدها تأثیری به میزان ۰/۴۳۶ دارد. نتایج مربوط به شاخص‌های برازش پژوهش نشان داد که الگوی پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

روان‌شناسی ورزشی به‌عنوان یکی از رشته‌های تحصیلی، به‌منظور توسعه در سیستم آموزشی کشور نیازمند توجه بیشتری است. بدون‌شک، توسعه روان‌شناسی ورزشی می‌تواند به ارتقای عملکرد ورزش حرفه‌ای نیز منجر شود؛ به‌عبارتی، ارتقای سطوح کیفی و کمی روان‌شناسی ورزشی سبب می‌شود تا شرایط برای کاربرد آن در ورزش حرفه‌ای بیش‌ازپیش درک شود. پژوهش حاضر مشخص کرد که در مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی عوامل علی از جمله نیازهای ورزشی ورزشکاران، ظرفیت‌های روان‌شناسی ورزشی، تجارب موفق بین‌المللی و همچنین نیازهای باشگاه‌های ورزشی، بر روند توسعه روان‌شناسی ورزشی تأثیرگذارند. استامبولوا^{۱۶} و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود دریافتند که روان‌شناسی ورزشی ظرفیت مناسبی برای توسعه ورزش دارد. دیلاوگا و کرمادس^{۱۷} (۲۰۱۸) نیز ذکر کردند که نیاز ورزش به روان‌شناسی ورزشی سبب شده است تا این حوزه بیش‌ازپیش توسعه یابد. عملکرد ورزشکاران همواره تحت تأثیر مسائل جسمانی و روانی بوده و روان‌شناسی ورزشی موجب شده است تا وضعیت ذهنی و روانی ورزشکاران برای توسعه فعالیت‌های ورزشی بهبود یابد (ویلمن، ۲۰۱۹). این امر سبب شده است تا لزوم توسعه روان‌شناسی ورزشی بیش‌ازپیش درک شود؛ به‌عبارتی، برخی ظرفیت‌های

¹⁸. Fogaca

¹⁹. Cropley

¹⁶. Stambulova

¹⁷. De la Vega & Cremades

ارتباطات بین‌المللی با سازمان‌های مرتبط در حوزه روان‌شناسی ورزشی به بین‌المللی‌کردن جایگاه روان‌شناسی ورزشی ایران اقدام شود. پیشنهاد می‌شود، با ایجاد شواهد علمی از کارکردهای روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران و افزایش مهارت‌های عملیاتی دانش‌آموختگان و اساتید روان‌شناسی ورزشی، به ارتقای دانش و مهارت دانش‌آموختگان حوزه روان‌شناسی ورزشی اقدام شود. پیشنهاد می‌شود، با ایجاد مراکز پژوهشی تخصصی در حوزه روان‌شناسی ورزشی و افزایش تطابق سرفصل‌های رشته روان‌شناسی ورزشی با نیازهای روز جامعه ورزش برای توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای، به بهبود وضعیت سرفصل‌های درسی این رشته اقدام شود.

منابع

روان‌شناسی ورزشی در میدان‌های عملی در ورزش، نقش مهمی در توسعه این رشته دارد.

پژوهش حاضر مشخص کرد که شرایط مداخله‌گری از جمله عوامل مدیریتی، فردی و عوامل مربوط به رشته می‌تواند مسیر بر توسعه روان‌شناسی ورزشی تأثیر بگذارد. پژوهش حاضر مشخص کرد که شرایط مداخله‌گر شامل عوامل فردی، مدیریتی و عوامل مربوط به رشته است. مارتین^{۲۰} (۲۰۱۷) دریافت که مشکلات مربوط به دانش دانشجویان روان‌شناسی ورزشی سبب می‌شود تا فرایند کاربردی‌سازی دانش روان‌شناسی ورزشی دچار مشکلات عمده‌ای شود (ویلانون و مارتین، ۲۰۲۰). در مسیر کاربردی‌سازی روان‌شناسی ورزشی و توسعه آن نیاز است دانش فنی کافی در این حوزه ایجاد شود (هوتر^{۲۱} و همکاران، ۲۰۱۷). دانش فنی در یک حوزه تحصیلی موجب می‌شود تا فرایند تسهیل کاربردی‌سازی یک رشته و توسعه آن در سطح جهانی بهبود یابد (پورنقی و حجازی، ۲۰۱۹). این امر سبب شده است تا دانش روان‌شناسان ورزشی به‌عنوان یک مسئله کلیدی درک شود. در مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران نیاز است به مشکلات و موانع موجود توجه شده و برای رفع این موانع سعی شود.

در مسیر توسعه روان‌شناسی ورزشی در ورزش حرفه‌ای ایران نیاز است راهبردهای شناسایی شده به‌صورت مناسبی اجرایی شود؛ بر این اساس، پیشنهاد می‌شود که با ایجاد سازمان نظام روان‌شناسی ورزشی در ایران به مدون کردن ساختار روان‌شناسی ورزشی ایران کمک کرد. پیشنهاد می‌شود، با ایجاد قوانین اجباری برای بهره‌گیری از روان‌شناسی در تیم‌ها و باشگاه‌های ورزشی به جذب دانش‌آموختگان و متخصصان این حوزه در ورزش حرفه‌ای اقدام شود. پیشنهاد می‌شود، با برگزاری همایش‌های تخصصی در حوزه روان‌شناسی ورزشی به ارتقای دانش فنی در این حوزه اقدام شود. پیشنهاد می‌شود، با ایجاد

²⁰. Martin

²¹. Hutter

7. [Enferadi, K., & Poor Sultan Hosini, H. \(2017\). Sport psychology. Paper presented at the *Second National Conference on Sport Science and Physical Education*. Association for Development and Promotion of Fundamental Sciences and Technologies, Tehran. \(In Persian\).](#)
8. [Farahani, M., & Khani Poor, H. \(2017\). The role of psychology in linking the disciplines of the humanities to the development of interdisciplinary institutes. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 4\(32\), 193-173. \(In Persian\).](#)
9. [Fogaca, J. L., Watson, J. C., & Zizzi, S. J. \(2019\). The journey of service delivery competence in applied sport psychology: The arc of development for new professionals. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 1\(aop\), 1-32.](#)
10. [Ghazi Asgar, S., Memari, A., & Khabiri, M. \(2018\). Challenges facing sports psychologists in joining volleyball teams. Paper presented at the *First National Student Conference of Association of Motor Behavior and Sport Psychology*, Iranian Association of Motor Behavior and Sport Psychology, Tehran. \(In Persian\).](#)
11. [Horn, T. S. \(2008\). *Advances in sport psychology*. Champaign: Human Kinetics.](#)
12. [Hutter, R. I., Oldenhof-Veldman, T., Pijpers, J. R., & Oudejans, R. R. \(2017\). Professional development in sport psychology: Relating learning experiences to learning outcomes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 29\(1\), 1-16.](#)
1. [Azizi, K., Rabie Tabar, A., & Baba zadeh, M. \(2017\). The role of exercise psychology in improving athletes' performance. Paper presented at the *Second National Conference on Educational and Social Psychology*, Koumeh Alam Avaran Research Institute, Babol. \(In Persian\).](#)
2. [Baghbani, M., & Jafari, M. \(2016\). Sport psychology. Paper presented at the *First National Conference on New Achievements in Physical Education and Sport*, Chabahar, Chabahar International University. \(In Persian\).](#)
3. [Blodgett, A. T., Schinke, R. J., McGannon, K. R., & Fisher, L. A. \(2015\). Cultural sport psychology research: conceptions, evolutions, and forecasts. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 8\(1\), 24-43.](#)
4. [Cropley, B., Thelwell, R., Mallett, C. J., & Dieffenbach, K. \(2020\). A commentary and reflection on sport psychology in the discipline of sports coaching. *Journal of Applied Sport Psychology*, 32\(1\), 121-128.](#)
5. [Damrodi, M. \(2016\). Sport psychology. Paper presented at the *First National Conference on New Achievements in Physical Education and Sport*, Chabahar, Chabahar International University.](#)
6. [De la Vega, R., & Cremades, J. G. \(2018\). The development of sport psychology in Spain: The role played by sport institutions. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16\(1\), 65-76.](#)

16. [Mozafari Zadeh, M., Heydari, F., & Tayebi, M. \(2019\). The effect of dark personality traits on the happiness and mental stubbornness of athletes and non-athletes. *Sport Psychology Studies*, 8\(27\), 211-230. \(In Persian\).](#)
17. [Owen, N., & Lee, C. \(1987\). Current status of sport psychology. *Australian Psychologist*, 22\(1\), 63-76.](#)
18. [Pournaghi, R., & Hejazi, A. \(2019\). Investigation of factors affecting knowledge commercialization from the perspective of graduated students at Shahid Rajaei Teachers' Training University. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 34\(3\), 1023-1050. \(In Persian\).](#)
19. [athletes: The international society of sport psychology position stand revisited. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 19\(3\), 1-27.](#)
20. [Swann, C., Moran, A., & Piggott, D. \(2015\). Defining elite athletes: Issues in the study of expert performance in sport psychology. *Psychology of Sport and Exercise*, 16, 3-14.](#)
21. [Tod, D., Hutter, R. V., & Eubank, M. \(2017\). Professional development for sport psychology practice. *Current Opinion in Psychology*, 16, 134-137.](#)
22. [Tod, D. \(2007\). The long and winding road: Professional development in sport psychology. *The Sport Psychologist*, 21\(1\), 94-108.](#)
23. [Villalon, C. A., & Martin, S. B. \(2020\). High school coaches' coaching efficacy: Relationship](#)
24. [Martin, N. I. \(2017\). *Development and evaluation of an open online course in sport psychology using self-determination theory principles* \(Doctoral dissertation\). University of Southern Queensland, Sidney, Australia](#)
25. [Masters, R. S., Papineau, D., Shapiro, L. A., Spaulding, S., Hutto, D. D., Kirchoff, M. D., ..., & Chemero, A. \(2019\). *Handbook of Embodied Cognition and Sport Psychology*. USA: MIT Press.](#)
26. [McGannon, K. R., & Smith, B. \(2015\). Centralizing culture in cultural sport psychology research: The potential of narrative inquiry and discursive psychology. *Psychology of Sport and Exercise*, 17, 79-87.](#)
27. [Rahmani, M., Bahari, M., & Ahmadi, P. \(2020\). Comparison of mental skills of athletes of the Iranian national team in Asian Games in 2006 and 2018. *Sport Psychology Studies*, 9\(33\), 1-18. \(In Persian\).](#)
28. [Schinke, R. J., Stambulova, N. B., Si, G., & Moore, Z. \(2018\). International society of sport psychology position stand: Athletes' mental health, performance, and development. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16\(6\), 622-639.](#)
29. [Smith, R. E. \(1989\). Applied sport psychology in an age of accountability. *Journal of Applied Sport Psychology*, 1\(2\), 166-180.](#)
30. [Stambulova, N. B., Ryba, T. V., & Henriksen, K. \(2020\). Career development and transitions of](#)

with sport psychology exposure and gender factors. *Journal of Applied Sport Psychology*, 32(1), 64-80.

28. Wylleman, P. (2019). An organizational perspective on applied sport psychology in elite sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 42, 89-99.

Wang, C., & Wu, X. (2014). Volunteers' motivation, satisfaction, and management in large-scale events: An empirical test from the 2010 Shanghai World Expo. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 25(3), 754-771.

پیش‌رانشناس